

plussum

Sammen udvikler vi skoler og dagtilbud

Magasin no. 4
September 2025
Børn & Unge

1

Holdundervisning - og forstærket undervisning

2

Pauser, der giver overskud - også uden for frikvartererne

3

Det tætte samarbejde mellem PPR, dagtilbud og skoler

4

Fælles front mod skolefravær - et forløb om skolefravær og autisme

Rebild
KOMMUNE

REDAKTION

Center Børn og Unge

SKRIBENTER

Ledere og medarbejdere

GRAFIK

Center Børn og Unge

Forsidefoto: Colourbox

Illustrationer: Colourbox

MÅLGRUPPE

Medarbejdere, ledere,
politikere, forvaltning,
bestyrelser, forældre/elever
og samarbejdspartnere.

KONTAKT

cbu@rebild.dk

Fællesskabet, gruppen og den enkelte

Alle børn er på én og samme tid; **som alle andre, som nogle andre** og **som ingen andre**. Sådan lyder første linje i Rebild Kommunes fælles børne- og ungesyn. Alle børn har både noget til fælles med det store fællesskab - og gruppen - og er samtidig helt sin egen. Den politiske Vision 2030 for folkeskoler og dagtilbud i kommunen handler om, at flere børn udvikler sig og trives i de almene fællesskaber med henblik på at give dem gode muligheder i livet. Det fordrer et pædagogisk og didaktisk arbejde, der balancerer et fokus på det store børnefællesskab, gruppen og den enkelte.

I dette **PLUSSUM** bringes fire fortællinger med eksempler på, hvordan skoler, dagtilbud og PPR i kommunen arbejder med - og samarbejder om at balancere dette arbejde. Et gennemgående fokus er ambitionen om at skabe deltagelsesmuligheder for flere i almene faglige og sociale sammenhænge, fx gennem holddeling, pauser, visuel struktur m.m. for at skabe de bedste betingelser for deltagelse, læring og oplevelsen af at høre til i almene klasse- /børnefællesskaber.

PLUSSUM er Center Børn og Unges nyhedsmagasin. Her sættes fokus på praksis, læring og viden om, hvordan der arbejdes i retningen af den politiske Vision 2030, som handler om at skabe almene skoler og dagtilbud, der kan mere for flere. I dette nummer gives eksempler fra skoler, dagtilbud og PPR, som kan relateres hertil.

Med **PLUSSUM** ønsker vi derfor at videndele, inspirere og blive klogere på hinandens praksis. Magasinet hedder **PLUSSUM** - en forkortelse af ordet plussumsspil. Det er der en helt særlig grund til. I et plussumsspil er der ikke bare en vinder. Her vinder alle noget, fordi den enes gevinst, gør den andens større (Nørretranders, 2013). Det kan fx være viden. Vi 'taber' ikke vores viden ved at dele den med andre. Jo mere viden, vi deler med hinanden, jo større bliver gevinsten, vi opnår tilsammen. Det er grundtanken bag **PLUSSUM**.

Tusind tak for de inspirerende bidrag.

God læselyst!

Vi inkluderer flere børn og unge i det almene fællesskab gennem et udviklende, trygt og tillidsfuldt miljø.

Vi tager ansvar og handler hurtigt, når børn og unge har behov for en forebyggende og særlig indsats.

Vi løser komplekse problemstillinger i fællesskab, på tværs og gennem samarbejde i forpligtende netværk.

Holdundervisning

Deltagelsesmuligheder og faglig tryghed

Sortebakkeskolen

4

På Sortebakkeskolen arbejder vi målrettet med at skabe de bedste rammer for læring og trivsel. Et af vores stærkeste redskaber er holdundervisning og co-teaching – en pædagogisk tilgang, vi har udviklet og forfinet gennem flere år med stor succes.

Erfaringer fra 9. årgang:

En prøvehandling med stor effekt

Sidste skoleår gennemførte vi en prøvehandling på 9. årgang, hvor vi fra nytår og frem til sommerferien organiserede holdundervisning i dansk og matematik. Målet var klart; at give eleverne bedre deltagelsesmuligheder og faglig tryghed. I praksis betød det, at tre lærere arbejdede sammen om to klasser i dansk og matematik. Det gav mulighed for målrettet støtte til de områder, hvor den enkelte elev havde brug for hjælp. Feedbacken fra både elever, forældre og medarbejdere var overvældende positiv – og derfor har vi valgt at udvide konceptet til hele skolen.

Lærerudsagn

Lærerne fortæller følgende om undervisningen og elevernes læring:

Der er tid og overskud, og flere øjne. Det giver ro. Det er kort fortalt luksus, når man har fundet formen. Tanken om at vi er flere til at løse den faglige opgave, men helt klart også den tryghed at vi er flere i klassen ved konflikter.

Der er klart fordele ift. læringsudbytte og deltagelse. Hvis eleverne tjekker ind i undervisningsformen, er der en klar faglig fremgang.

Jeg har oplevet, at ved at vi er flere lærere, er der flere måder tingene kan blive forklaret på. Der er tid til gentagelser, som mange elever profiterer af. Især oplevede jeg op til 9. classes afgangseksamen, at to-lærerordningen bar frugt. Der var netop tid til gentagelsen og den grundige vejledning.

Tre lærere - to klasser:

En investering i faglighed og trivsel

I indeværende skoleår har vi prioriteret, at der i næsten alle dansk- og matematiktimer på tværs af årgangene er tre lærere tilknyttet to klasser. Det giver os mulighed for at arbejde mere intensivt med de 10 % mest udfordrede elever og samtidig styrke undervisningen for alle.

For at vi kan prioritere dette, har vi valgt at bruge vores ressourcer anderledes. Vi har skåret ned på vejledertimer og i stedet satset på flere voksne i klasserne. Derudover anvender vi inklusionsmidler og timer fra den kortere skoledag til at finansiere holdundervisningen. ➤

Rebild
KOMMUNE

Holdundervisning - med co-teaching principper

Holdundervisningen bygger på co-teaching-principper som fx stationsundervisning og varierede undervisningsformer. Eleverne roterer mellem forskellige hold og undervisere, hvilket giver dem mulighed for at arbejde i mindre grupper og få mere individuel støtte.

Samtidig bevarer vi årgangsfællesskabet, så eleverne får både faglige og sociale relationer på tværs af klasserne på årgangen. Det styrker deres trivsel og giver dem mulighed for at blive udfordret på deres eget niveau - og arbejde sammen med ligesindede.

Elevudsagn

Tre elever fra 7. årgang fortæller her om deres oplevelser med holdundervisningen:

Om oplevelsen i undervisningen:

Det er virkelig rart med flere lærere i klassen på samme tid, for man får hurtigere hjælp.

Når vi har co-teaching, gør det det nemmere at forstå tingene, fordi de voksne forklarer tingene forskelligt.

Vi når meget mere i timerne. Det er rigtig godt, når vi har stationer.

Om læring og fællesskab:

I grupperne siger jeg mere, fordi vi ikke er så mange.

Jeg lærer mere. Man kan lære mere om det samme, fx radius i cirklen det ene sted og i trekanter det andet sted.

Et læringsmiljø med plads til alle.

Vores mål er klart; at skabe deltagelsesmuligheder for flere og sikre, at hver enkelt elev får mulighed for at udnytte sit fulde potentiale. Med fokus på holdundervisning og co-teaching som fundament håber vi at skabe et læringsmiljø, hvor faglighed og fællesskab går hånd i hånd. ■

Om samarbejdet mellem lærerne:

De samarbejder meget godt. De skiftes til at sige noget.

De er gode til at lave aktiviteter, der passer til emnet, hvor vi skal ud og bevæge os.

Om forbedringer:

Det fungerer super godt, som det er.

Rebild
KOMMUNE

Pauser, der giver overskud

- også uden for frikvartererne

Haverslev Skole

2

Åndehuller må der til

Som eventyrets Klods Hans, der med alternative løsninger og ad omveje endte med at vinde det halve kongerige, har vores elever også brug for tid, pauser og frisk luft for at kunne få mest muligt ud af skoledagen. Man kan ikke terpe sig til alt - *åndehuller må der til*.

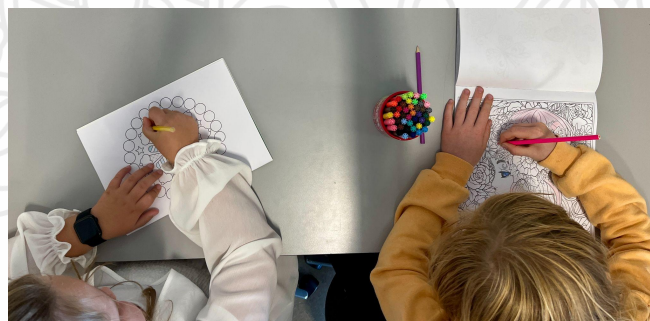
Frikvarter - og andre pauser

Folkeskolens bud på en pause har traditionelt været frikvarteret mellem dagens lektioner. Et kvarter eller længere tid, hvor børnene kan få frisk luft, lege og føle selvbestemmelse. De fleste børn får en god pause i frikvarteret - nogle ved at få mulighed for fri leg og stor selvbestemmelse, andre ved at være en del af voksenstyrede legegrupper eller ved selv at vælge sig ind på dagens fællesleg med klassekammeraterne. Men der er også børn, der ud over de gængse pauser har brug for flere småpauser eller længere tid til fordybelse.

De senere år har lærere og pædagoger på Haverslev Skole haft en opmærksomhed på, at frikvarteret ikke føles som en pause for alle børn. Tværtimod kan frikvarteret kræve mange sociale færdigheder, når børn skal spille bold, indgå i rolleleg eller blive enige om regler og rækkefølge. Her kan lektionerne med voksenstyring og rammesat undervisning faktisk føles mere afslappende for nogle børn.

Differentierede elevpauser

Ligesom undervisere i mange år har lavet faglig differentiering i klasserne, øver vi os i at have differentierede elevpauser i det omfang, det kan tilgodeses i klasse- og skolefællesskabet. Det har resulteret i, at vi nu ud over de gængse 'løbelufters' og brainbreaks også afprøver vejtrækningsøvelser i klasserne, vi har haft et yogahold i indskoling, og så har vi indrettet fordybelses- og stillepladser, hvor man i nogle klasser kan få en pause med puslespil, skak eller mandalamaling. ➤

“ YOGA MANDALA

Når vi er til yoga får vi mere tænketid og ro. Man er lidt mere rolig inden bagefter og har ikke så meget, som man har brug for at sige (pige, 2. klasse).

Jeg får mange gode ideer. Det (mandala) får mig til at tænke bedre (pige, 4. klasse).

Rebild
KOMMUNE

Pauser, der tilgodeser forskellige behov

I processen er det blevet tydeligt, at vi blandt andet har manglet steder til de børn, der har særligt brug for at træne muskel-led-sansen. Derfor bliver der i efteråret etableret et motorikrum i indskolingen. Sammen med elevrådet og skolebestyrelsen er der derudover også et særligt fokus på at indrette ude-områderne på en måde, der tilgodeser flere børns forskellige behov.

Forskning peger på, at regelmæssige pauser forbedrer:

- **Koncentration:** En lang skoledag med intense fag kan føre til mental træthed. Pauser giver hjernen mulighed for at genoplade og forberede sig på den næste lektion.
- **Indlæring:** Korte, planlagte pauser kan forbedre evnen til at fastholde information. Det skyldes, at pauser giver hjernen tid til at konsolidere og lagre det, den lige har lært.
- **Kreativitet og problemløsning:** Når hjernen får lov til at slappe af, kan den ubevidst bearbejde information. Dette kan føre til nye ideer og bedre løsninger på komplekse opgaver.

Foto: 'Halo' - hænger på tavlen og samler eleverne om vejtrækning. Den blå farve viser tiden, når vi trækker vejret ind - og lyser grøn, når vi puster luften ud. Anvendes i 1. klasse, når vi skal ned i kroppen og få ro på fx efter et frikvarter.

Holddeling føles som pause og giver overskud

Samtidig med småpauserne arbejder vi også med holddeling på tværs af klasserne på skolen. Her kan børn, der har et særligt støttebehov, få undervisning på små hold, hvor de får mere tid til pauser, bevægelse og fordybelse end i almenklassen.

Børnene giver selv udtryk for, at holdtimerne føles som en pause, der giver mere overskud til at være med i klassen efterfølgende, fordi man enten har mere tid til at komme helt i mål med opgaverne, eller fordi man får lov at lave noget, man er rigtig god til. ■

PRAKTISK ARBEJDE

Man kommer ud og gå eller løbe, og så er man klar igen (dreng, 4. klasse)

Vi får skabt et rum, hvor det er ok at snakke om sine udfordringer samtidig med, man laver noget praktisk sammen (underviser, indskolingshold)

(Puslespil er) meget afslappende (dreng, 4. klasse)

LØBE-LUFTER

PUSLESPIL

Rebild
KOMMUNE

Det tætte samarbejde mellem PPR, skoler og dagtilbud - om børn og fællesskaber

PPR i Rebild Kommune og Børnehuset Tuen

6

PPR (Pædagogisk Psykologisk Rådgivning) kender børn i de fleste klasser og på de fleste stuer rundt omkring i Rebild Kommune. Samarbejdet mellem skoler, daginstitutioner og PPR er tæt og både ledere, pædagogisk personale og PPR-medarbejdere arbejder professionelt sammen om at lykkes med trivsel, udvikling og læring - både omkring det enkelte *barn* og *fællesskabet*.

Stue- og klasseforløb

PPR har i mange år tilbudt at samarbejde med både skoler og daginstitutioner om grupper eller klasser. Nogle steder har vi haft en del forløb, andre steder ingen. I januar 2025 tog vi i PPR derfor den beslutning, at det skulle tydeliggøres, at det at arbejde omkring og med grupper er en retning, som PPR gerne vil gøre endnu mere i. Derfor har PPR udarbejdet et indstillingsskema, som vi kalder en samarbejdsaftale. Ved at udfylde samarbejdsaftalen kan skoler og daginstitutioner indstille både grupper og klasser til forløb i PPR.

Fokus på enkelte og hele børnegruppen

I forløbene har vi fokus på at arbejde med det, der opleves svært for børnene og for det pædagogiske personale. Der kan være fokus på struktur, relationer, små vidensoplæg eller hvad der nu er relevant i det konkrete tilfælde. Når der er flere børn indstillet fra samme gruppe eller klasse, så arbejder vi tæt sammen om at skabe tiltag, som både kommer de børn, der har særlige behov til gode, men som også hjælper hele gruppen og styrker et fællesskab, hvor der er plads til, at børn er forskellige.

PPR som kompetenceopbyggere

En del af den politiske Vision 2030 i Rebild Kommune er, at PPR i højere grad skal agere som kompetenceopbyggere i skoler og dagtilbud. Vision 2030 har tilsvarende fokus på at styrke de almene fællesskaber. Heri ligger legitimiteten til at omlægge PPR's praksis. PPR har friheden og fagligheden til at udvikle, hvordan det kan se ud - klasseforløb er et eksempel.

Et vellykket samarbejde - et praksiseksempel

Et eksempel på et vellykket forløb har fundet sted i et tæt samarbejde mellem Børnehuset Tuen og PPR. I forløbet deltog to pædagoger, den pædagogiske leder af Tuen og to medarbejdere fra PPR - en psykolog og en pædagogfaglig konsulent. Forløbet strakte sig over 14 måneder og bestod af fire møder. Nogle gange vil forløbene være kortere og have flere møder; vi forsøger at imødekomme det, der er behovet i den konkrete situation.

Fælles opbygning af viden

I forløbet blev der arbejdet med mange forskellige indsatser. Nogle af indsatserne blev sat i gang med det samme, men flere af dem udviklede sig i løbet af de 14 måneder, efterhånden som PPR og Børnehuset sammen blev klogere på, hvad der var på spil for børnene. Som eksempler kan nævnes, at der blev arbejdet med en visuel struktur i daginstitutionen, hvor fx tape i på gulvet guidede børnene til en bedre oplevelse i garderoben, hvor der nogle gange opstod kaos. Udover at skabe ro for hele gruppen, så understøttede tiltaget helt konkret et barn på stuen med autistiske træk til bedre at kunne begå sig. ➤

Rebild
KOMMUNE

Blandt en gruppe piger var der også opstået en lidt konkurrencepræget kultur med meget fokus på at skulle være smuk og have prinsesse-tøj på og accessories med. Det gjorde det nogle gange svært for de piger, der havde en anden tøjstil eller som slet ikke interesserede sig for 'prinsesse-ting'. Her valgte daginstitutionen at holde en stor farvel-fest til prinsesse- og konkurrencekulturen med et brag af en prinsessedag. Forældrene blev inddraget i arbejdet og hensigten med festen, og i dag ses på stuen en kultur, hvor der i langt højere grad er plads til forskellighed til gavn for alle børnene.

Et udefra blik på praksis

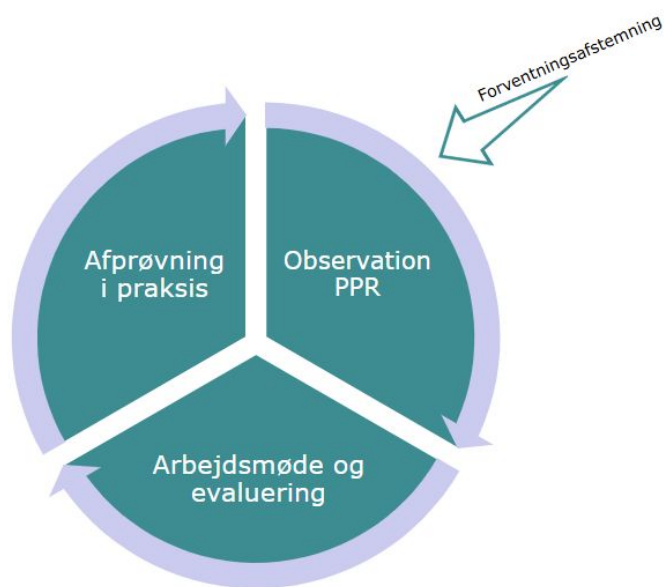
PPR bidrog med nysgerrighed på praksis, observationer, råd og vejledning samt det at få struktur på drøftelserne, mens Børnehuset omsatte pædagogernes stærke pædagogfaglige viden og engagement til konkret handling, der hver dag gør en forskel for de børn, der går i Børnehuset Tuen.

Udbredelse af den gode praksis

PPR og Tuen har nu tæt samarbejde om at udbrede viden om det gode samarbejde. Fx har vi sammen holdt oplæg på KL's (Kommunernes Landsforening) årlige PPR-dag, hvor vi fælles fortalte om vores måde at samarbejde på. Vi håber, at andre lader sig inspirere, når de kan se, at det kan lykkes både at få de enkelte individer i bedre trivsel, samtidig med at fællesskabet styrkes. Som noget væsentligt er vi meget opmærksomme på, at succeser som denne kræver opbakning fra ledelse både i skoler, daginstitutioner og fra PPR. Ligesom det kræver medarbejdere på begge sider, der tager ansvar for at have det dobbelte blik på praksis, og som har mod til at tage handling. ■

Fremtiden

Fra PPRs side håber vi på, at vi i de kommende år fortsat kan have et praksisnært samarbejde med skolerne og daginstitutionerne, og at vi sammen kan styrke det yderligere. Derfor har vi også udarbejdet en udviklingsstrategi, der skal være med til at understøtte, at PPR også i fremtiden arbejder sig i den retning. I strategien er fokus på emner som; at kende den lokale praksis og være lokal-kendt, at arbejde med både fællesskab og individer, at have høj faglighed og tværfaglighed og meget mere. Du kan læse hele strategien [her](#)

Figur: Eksempel på proces for et stueforløb

Fælles front mod skolefravær

Et forløb om skolefravær og autisme

Suldrup Skole

8

Suldrup Skole har taget initiativ til et temaforløb fra VISO - *Den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation* - med titlen 'Massivt skolefravær og autisme'. Forløbet har styrket fagpersoners viden om autisme og skolefravær.

VISO-forløb som fælles afsæt

Skolefravær skal tages alvorligt - og sammen har vi fokus på at skabe en kultur, hvor der fokuseres på et stabilt fremmøde samt faglig udvikling og trivsel. I relation hertil har Suldrup Skole været en del af et VISO-forløb med fokus på massivt skolefravær og autisme - en kobling som skolen oplever eksempler på. Udfordringen blev også adresseret i VISO-forløbet, hvor skolefravær i kombination med autismspektrumforstyrrelse (ASF) klart udgør den største gruppe af henvendelser til VISO, og tallet har været stigende.

VISO-forløbet strakte sig over tre mødegange i maj og juni 2025 og samlede fagpersoner fra Center Børn og Unge, PPR, Center Familie Handicap, lærere og pædagoger på Suldrup Skole samt UU-vejledere. Formålet var at klæde de fagprofessionelle på med essentiel viden om autisme, belastningsreaktioner og skolefravær samt at styrke rammerne for et effektivt tværfagligt samarbejde.

En kompleks udfordring kræver fælles forståelse

Skolefravær er en kompleks størrelse, der sjældent opstår fra den ene dag til den anden, men forstærkes over tid. Det kan være et symptom på underliggende problemer, og det kræver derfor en koordineret indsats at løse.

Inklusionsundersøgelse fra Autismeforeningen

fra 2024 peger på mangelfuld faglig viden om autisme blandt skolefolk og utilstrækkelig relevant hjælp og støtte i skolen som væsentlige årsager til mistrivsel, der fører til ufrivilligt skolefravær. Undersøgelsen findes [her](#)

Forløbet understregede, at løsninger skal findes i samarbejde mellem fagprofessionelle, familien og med inddragelse af barnets eget perspektiv, og at skolefravær er et fællesskabs-anliggende. Det blev også fremhævet, at tid er en afgørende faktor, da det tager ca. lige så lang tid at komme tilbage i skole, som man har været væk, med den rette indsats.

Forløbets indhold og nøgleindsigter

VISO-forløbet var struktureret i tre sessioner, hver af ca. tre timers varighed, og blev faciliteret af VISO-specialist og psykolog Helle Bavnshøj:

Session 1:

Forståelse af massivt skolefravær og autisme

Første session fokuserede på at give et overblik over kompleksiteten ved 'vilde problemer' – de problemstillinger, hvor der er usikkerhed om selve problemet, dets årsager, ansvar og nødvendig viden. Deltagerne fik grundlæggende viden om autisme og skolefravær, herunder tegn på underliggende mistrivsel, såsom modvilje mod at gå i skole, fysiske symptomer som hovedpine, mavepine, søvnproblemer, fravær fra enkelte timer eller hele dage, samt trist og tilbagetrukket adfærd. En central del var gennemgangen af VISO's fire beskyttende faktorer:

- Solid fælles viden og forståelse af barnets behov
- Tværfagligt samarbejde og koordinering,
- Overskuelige mål
- Inddragelse af barnets perspektiv

Derudover blev 'Stress-sårbarhedsmodellen' introduceret som et visuelt værktøj til at skabe fælles problemforståelse. ➤

Rebild
KOMMUNE

Session 2:

Hvordan bliver vi undersøgende sammen?

Anden session handlede om at udstyre fagprofessionelle med konkrete undersøgelsesværktøjer til at afdække barnets forudsætninger og årsager til skolefravær. Afdækningen skal belyse både vanskeligheder og styrker hos barnet samt vedligeholdende og beskyttende faktorer i barnet og dets miljø.

Forældre blev fremhævet som afgørende samarbejdspartnere - og en vigtig kilde til viden om barnets historik, døgnrytme og stressniveau. Sessionen fokuserede også på vigtigheden af at inddrage barnets perspektiv gennem hele processen, fra afdækning til evaluering af indsatser. 'Rådgivningsloggen' blev præsenteret som et værktøj til koordinering af løbende samarbejde og arbejds møder.

Session 3:

Hvordan kommer vi videre - tilbage til læring og fællesskaber?

Den afsluttende session fokuserede på konkrete indsatser for at støtte barnet ud af isolationen og tilbage til læring og fællesskaber. Principper som individualisering, struktur, intensitet og familiedeltagelse blev fremlagt som fundamentale i interventioner. Derudover et fokus på, hvordan mål og samarbejdsaftaler kan understøtte processen, og hvordan overgangen tilbage til skolen kan "stilladseres".

Følgende tre årsager, til at børn med autisme kommer i skole igen, blev identificeret:

- **Relation til lærer** - med viden om autisme og evnen til at skabe en relation.
- **Det faglige indhold** - didaktisk og specialpædagogisk viden.
- **Kammeraterne** - et tilhørsforhold og hjælp til relationer.

Fra fælles forløb til praksis

Forløbet har givet et fælles sprog og fundament for at forstå og håndtere massivt skolefravær blandt børn med autisme. Der arbejdes nu med at afprøve og omsætte den nye viden og værktøjer i praksis - og få konkrete erfaringer med VISO-forløbet, som på sigt kan deles og inspirere andre. ■

Vi anvender fx redskaberne fra VISO-forløbet forebyggende ift. en elev med autisme, som er i risikozonen. Til afdækning af elevens situation har vi i teamet arbejdet med 'Stress- og Sårbarhedsmodellen' - og planlagt elevens undervisning ud fra de 4 h'er i samarbejde med eleven. Vi har fokus på at inddrage elevens perspektiv og afprøver hertil forskellige visuelle samtalestrukturer fra VISO, hvor bl.a. skoledagens aktiviteter rangeres ift., hvad der fungerer bedst for eleven m.v.

Lærer på Suldrup Skole

Find materialer; fx 'Stress og sårbarhedsmodel' og 'De 4 h'er' fra sessionerne [her](#)

Foto er AI-genereret via Google Gemini

Rebild
KOMMUNE

plussum

Sammen udvikler vi skoler og dagtilbud

Rebild
KOMMUNE